
Werkingsverslag 2019



1. Woord vooraf

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal (www.adviesvgt.be) werd in het leven geroepen in 2008 na de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal (VGT) in 2006. De commissie adviseert de Vlaamse overheid over alles wat te maken heeft met Vlaamse Gebarentaal of wat een impact kan hebben op het gebruik ervan. Ze doet dit op eigen initiatief of op vraag van de Vlaamse overheid.

Vanuit het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering hebben we in 2019 geen vragen of voorstellen over Vlaamse Gebarentaal ontvangen.

Binnen de adviescommissie leeft nog steeds de perceptie dat beleidsmakers zich nog te weinig bewust zijn van de opdracht van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal en het belang van Vlaamse Gebarentaal in het dagelijks leven. Het decreet Vlaamse Gebarentaal is ingebed in het departement Cultuur, maar houdt een veel ruimer en beleidsoverschrijdend engagement in. Ondanks dit gegeven, is het decreet VGT nog onvoldoende gekend. Nochtans is dit een efficiënt instrument waarmee wordt gewerkt binnen alle beleidsdomeinen.

In 2019 hebben we dan ook vooral ingezet in de opvolging van de reeds uitgebrachte adviezen.

De Minister van Onderwijs steunt het tweetalig onderwijs en wil het tweetalig onderwijsmodel ook meteen definitief mogelijk maken om ouders, leerkrachten en scholen perspectieven te geven. De adviescommissie werkt samen met Onderwijs, Doof Vlaanderen en VGTC om het project vorm te geven.

Ook in 2019 blijft de adviescommissie zich inzetten voor nieuwsuitzendingen gepresenteerd en geproduceerd door dove gebarentaligen. Een onafhankelijk academisch onderzoek moet duidelijk maken hoe efficiënt de informatieoverdracht verloopt. Vlaamse Gebarentaligen hebben immers recht op informatie en die garantie moet absoluut zijn. De adviescommissie zit in de stuurgroep van het onderzoek van VGT op VRT.

Omwille van een interne reorganisatie op personeelsniveau bij het departement CJM wordt het secretariaat van de Adviescommissie sinds september 2019 verzorgd door het secretariaat van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC). De adviescommissie is daar heel dankbaar voor en hoopt op een duurzame samenwerking

Ik nodig u nogmaals uit om samen met ons na te denken hoe de Vlaamse Gebarentaal uw domein kan versterken. We menen dat Vlaamse Gebarentaal ook voor u iets kan betekenen!

Geert Dirickx
Voorzitter adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
Mei 2020

Inhoudstafel

1. Woord vooraf.....	2
2. Opdracht.....	4
3. Werking.....	5
3.1 Advies Content4All	5
3.2 Visietekst meertaligheid - VGT	6
3.3 Tweektalig onderwijs.....	6
3.4 Evaluatie-onderzoek naar het gebarentaalaanbod op VRT	7
4. Projecten VGT	8
Projectoproep 2019.....	8
5. Enkele cijfers.....	9
6. Samenstelling	10
7. Lijst van bijlagen	12

2. Opdracht

De samenstelling en de werking van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal worden geregeld op basis van het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal van 5 mei 2006 en het bijbehorende besluit van 7 september 2007.

De commissie heeft als opdracht: *“adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op of weerslag kunnen hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal en op de ontwikkeling en zichtbaarheid van de Dovencultuur. De commissie formuleert deze adviezen en voorstellen op eigen initiatief, op aanvraag van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse Regering.”*¹

Aangezien Vlaamse Gebarentaal (VGT) gebruikt wordt in alle mogelijke omgevingen waar men taal gebruikt, is het werkingsdomein van de commissie erg uitgebreid. Hoewel de minister bevoegd voor cultuur belast is met de uitvoering van het decreet, zijn er heel wat andere beleidsdomeinen waarbinnen VGT aan bod komt. Het beleid binnen bijvoorbeeld de domeinen onderwijs, werk, media, welzijn en gelijke kansen kan van belang zijn voor het gebruik van VGT.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal vervult haar decretale opdracht op verschillende manieren: via het formuleren en uitbrengen van officiële adviezen, het beantwoorden van vragen, het toelichten van haar visie aan politici of journalisten en deelname aan overlegmomenten zoals bijvoorbeeld de stuurgroepvergaderingen in het kader van onderzoek.

Organisaties of een samenwerkingsverband van organisaties die een project, met sensibiliserend doel of bijdrage tot de maatschappelijke verankering van VGT willen realiseren, kunnen een subsidie aanvragen.

¹ Decreet Vlaamse Gebarentaal, artikel 3, §1.

3. Werking

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste thema's en initiatieven die in 2018 en 2019 door de Adviescommissie VGT werden behandeld en ondernomen.

3.1 Advies Content4All

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal maakte op 29 november 2017, tijdens een infosessie van de VRT, kennis met het project Content4All. Dit is een driejarig Europees onderzoeksproject onder het 'Innovative action'-programma van Horizon 2020. Het wordt uitgevoerd door een consortium van verschillende Europese partners uit Zwitserland, Groot-Brittannië, Duitsland en België (VRT), en krijgt een Europese subsidie van 3,5 miljoen euro. Tijdens het project wordt een 3D-model van een tolk gebarentaal gebouwd (een 'avatar'), en dit onder andere op basis van VGT-data die worden verzameld en geanalyseerd met machine-learning, om bepaalde content op televisie om te zetten via een virtuele tolk-avatar.



De VRT stapte mee in het [project](#) met als doel meer 'content' toegankelijk te maken voor Vlaamse dove gebarentaligen door op deze manier (op lange termijn) een geautomatiseerde vorm van gebarentaalvertaling te voorzien. Het 3D-model dat gebouwd wordt, lijkt idealiter op een menselijke tolk en zou ingezet kunnen worden voor verschillende televisie-uitzendingen zoals het nieuws, het weerbericht of verslaggeving bij noodsituaties.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal had bezorgdheden over het opzet en de doelstellingen van dit project en formuleerde hiertoe een advies. De adviescommissie erkent dat er praktische toepassingen mogelijk zijn voor avatars. Geautomatiseerde vertalingen door avatars naar Vlaamse Gebarentaal voor kritische uitzendingen zoals nieuwsberichten en uitzendingen in noodsituaties op de openbare omroep zijn, gezien de complexiteit van vertaalprocessen, echter niet realistisch. De adviescommissie betreurt dat er geen belanghebbende organisaties met expertise in gebarentalen bevroegd en als projectpartner betrokken werden bij de ontwerpfasen van het project. De beoogde doelstellingen van het project Content4All sluiten niet aan op de reële wensen en noden van Vlaamse Gebarentaligen met betrekking tot media, namelijk programma's in VGT die het gebruik van VGT echt promoten en bevorderen en gemaakt en gepresenteerd worden door dove mensen zelf.

De commissie wil echter betrokken blijven bij de verdere ontwikkelingen binnen Content4all en blijft VRT innovatie dan ook uitnodigen om een update te geven over het project.

► [Advies over Content4All](#)

3.2 Visietekst meertaligheid - VGT

Visietekst Vlaamse Gebarentaal als basis voor de ontwikkeling van dove kinderen

Midden 2016 nodigde Kind en Gezin ons uit tot het gezamenlijk schrijven van een visietekst rond meertaligheid (met VGT) voor dove kinderen. De veralgemeende neonatale gehoorscreening schept de mogelijkheid tot vroege interventie, die indien optimaal ingezet de ontwikkeling van dove kinderen op alle domeinen in zeer positieve zin kan beïnvloeden. Internationale richtlijnen halen in dit kader onder meer het belang van juiste en volledige informatie aan en van een vroeg en rijk taalaanbod, zowel in gebarentaal als in de landstaal (geschreven en/of gesproken). Kind en Gezin is zich hiervan bewust, alsook van het feit dat zo'n visietekst in de huidige Vlaamse hulpverleningscontext nodig is. Kind en Gezin zag de parallel met de visietekst die ze eerder schreven over meertaligheid met gesproken talen en nam het initiatief om vanuit die visie, een visietekst over meertaligheid – VGT te schrijven. Onderzoek heeft immers aangetoond dat een positieve kijk op meertaligheid gunstige effecten heeft op de ontwikkeling van het kind. Kind en Gezin baseert zich op deze vaststelling om de komende jaren een gepast aanbod opvoedingsondersteuning voor meertalige gezinnen te ontwikkelen. Het ondersteuningsaanbod wordt opgebouwd rond twee pijlers, namelijk VGT als taal enerzijds en het leren van Nederlands anderzijds.

In 2017 heeft de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal meegewerkt aan het concretiseren van deze visietekst. Een subcommissie 'taalverwerving', waarin een afgevaardigde van Doof Vlaanderen als expert is opgenomen, nam deze taak op zich en koppelde telkens terug naar de gehele adviescommissie.

Ook in 2018 bleef de samenwerking bestaan, hoewel de verdere ontwikkeling van de visietekst even in de koelkast terechtkwam door personeelwisselingen en reorganisaties binnen Kind & Gezin.



Afgelopen jaar pikten we de draad terug op. Gezien het team van Kind en Gezin voor een groot deel vernieuwd werd, lichtten we hen eerst in over de achtergrond van onze samenwerking en maakten we vooral kennis met elkaar, elkaars standpunten en doelstellingen. We bepaalden een koers voor verdere samenwerking in 2020.

3.3 Tweektalig onderwijs

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal pleit voor volwaardig tweektalig onderwijs (Vlaamse Gebarentaal en Nederlands) voor dove kinderen en voor horende kinderen van dove ouders. Op 25 januari 2018 kwam dit thema aan bod tijdens een hoorzitting over tweektalig onderwijs in VGT en Nederland. Maartje De Meulder van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal en Marieke Kusters van Doof Vlaanderen vzw lichtten de wens toe van meer dan 30 ouders met dove en horende kinderen, namelijk tweektalig onderwijs, aan de commissies Onderwijs en Cultuur van het Vlaams Parlement.

Ook in 2019 blijft de commissie het thema opvolgen. Doof Vlaanderen nam het initiatief om tweektalig onderwijs concreter te maken door overleg met het Ministerie van Onderwijs, Agodi en overleg met de ouders van wie de kinderen mogelijk in het project zouden stappen.

Door het gewicht van het project werd beslist om af te stappen van de piste met "proeftuin". Het project zou onmiddellijk moeten starten in september 2021. Ondertussen werkt de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal samen met Onderwijs en Doof Vlaanderen aan het oplossen van verschillende vraagstukken.

De minister van Onderwijs steunt het model en willen dit ook voor altijd mogelijk maken. Dit geeft perspectieven voor ouders, leerkrachten en scholen.

► [Verslag hoorzitting over tweetalig onderwijs VGT-Nederlands](#)

3.4 Evaluatie-onderzoek naar het gebarentaalaanbod op VRT

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media laat een evaluatieonderzoek uitvoeren naar het aanbod Vlaamse Gebarentaal op de VRT. De Adviescommissie VGT nam hiervoor samen met de administratie van het departement de eerste stappen om de nodige middelen te voorzien en verleende inhoudelijke ondersteuning bij de opzet van het onderzoek.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal ijvert reeds jaren om een evaluatie uit te voeren naar het gebarentaalaanbod op de VRT. In 2016 publiceerde de commissie haar aanbevelingen naar aanleiding van de beheersovereenkomst met de VRT voor 2017-2020. In 2019 herhaalde de commissie de aanbevelingen naar aanleiding van de verkiezingen en de vernieuwing van de beheersovereenkomst VRT.

Op heden worden tolken Vlaamse Gebarentaal ingezet bij nieuws- en duidingsprogramma's van de openbare omroep. Dat zou niet de norm mogen zijn. De commissie adviseert om die programma's rechtstreeks in VGT uit te zenden. Dat wil zeggen niet via tolken VGT, maar gepresenteerd door een dove presentator en geproduceerd door een doof-geleid en gespecialiseerd productiehuis. Daarnaast onderstreept de commissie het belang van interculturele kleuter- en kinderprogramma's in Vlaamse Gebarentaal, ook direct in VGT en niet via tolken.

Er was een stuurgroep opgericht worden voor de opvolging van het onderzoek. In deze stuurgroep zat een vertegenwoordiger van de Adviescommissie VGT, net als een vertegenwoordiger van het Vlaams GebarentaalCentrum vzw, van Doof Vlaanderen vzw en van de VRT.

De resultaten van het onderzoek moesten eind 2019 opgeleverd worden maar omstandigheden zorgden ervoor dat het rapport pas in mei 2020 klaar was.

De commissie zal stappen ondernemen om de belangrijkste knelpunten van het huidige aanbod weg te werken.

► [Nota over de VRT-beheersovereenkomst 2016-2020](#)

► [Samenvatting rapport VGT op VRT](#)

4. Projecten VGT

Projectoproep 2019

Eind 2018 adviseerde de Adviescommissie VGT om voor de projectoproep 2019 **in te zetten op projecten die kinderen, jongeren of volwassenen de weg wijzen naar het dove verenigingsleven en een gebarentalige omgeving.**

Dove jongeren zijn een voorbeeld van een dergelijke doelgroep. 90 tot 95% van de dove kinderen hebben horende ouders en familie. Vandaag de dag krijgt 90% van deze dove kinderen in Vlaanderen een cochleair implantaat (CI), waardoor Vlaamse Gebarentaal vaak geen of slechts een beperkte rol krijgt in de opvoeding. De meerderheid van de dove kinderen en jongeren loopt school in het reguliere onderwijs, waar ze vaak de enige dove leerling zijn. Hierdoor vinden veel dove kinderen en jongeren steeds moeilijker de weg naar Vlaamse Gebarentaal en het dove verenigingsleven. Voor het dove verenigingsleven anderzijds, is het daardoor moeilijk nieuwe leden aan te trekken en een diverse, uitdagende en welkome plek te blijven voor dove kinderen en jongeren. Andere doelgroepen kunnen zijn: dove mensen met een migratie-achtergrond, ouders van dove kinderen, enz.

Met de projectoproep 2019, werden ook kleinere organisaties aangemoedigd om een projectaanvraag in te dienen. Daarom bedroeg het toegekende bedrag per project voor de projectoproep 2019 maximaal 10.000 euro.

Minister van Cultuur Sven Gatz wilde via deze projectoproep de ontwikkeling van nieuwe projecten op maat van deze doelgroepen stimuleren zodat de rechtstreekse toegang tot een gebarentalige omgeving en het dove verenigingsleven gefaciliteerd wordt. De projectoproep 2019 werd in de loop van november 2018 via verschillende kanalen verspreid.

De minister besliste op 19 maart 2019 om subsidies toe te kennen aan Casa Blanca vzw met het project 'Gebarenspeel in het museum' en Visual Box vzw met het project 'Documentaire: Iedereen Doof!'. U kan [hier](#) meer lezen over deze projecten.

Projectoproep 2020

Organisaties of een samenwerkingsverband van organisaties die een project met sensibiliserend doel of bijdrage tot de maatschappelijke verankering van VGT willen realiseren, kunnen een subsidie aanvragen. Voor sommige organisaties is de drempel om een aanvraag in te dienen te hoog. Om de drempel te verlagen en als voorbereiding voor de oproep van 2020 heeft de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal in samenwerking met Doof Vlaanderen op Werelddoovendag 2019 een korte lezing gehouden om projectoproepen VGT in de belangstelling te zetten en concreter te maken.

5. Enkele cijfers

2019 was het elfde werkingsjaar van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. De plenaire vergadering van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal kwam het voorbije werkingsjaar **negen** maal samen, namelijk op 8 februari, 8 maart, 26 april, 24 mei, 7 juni, 21 augustus, 20 september, 18 oktober en 11 december.

In totaal werden 13.342,96 euro werkingsmiddelen uitgegeven voor volgende kosten van de Adviescommissie VGT:

- 6189,04 euro voor presentiegelden en tegemoetkomingen in reiskosten voor de commissieleden;
- 4.910,50 euro voor tolkprestaties in de Adviescommissie
- 136,6 euro voor de gunningsvergadering VRT
- 409,80 euro voor tolkprestaties stuurgroep VGT op VRT
- 1052,93 euro vertaling werkingsverslag 2018
- 575,09 euro vertaling projectoproep 2019

6. Samenstelling

Bij de samenstelling van de commissie wordt met een aantal elementen rekening gehouden.² Naast de klassieke regeling voor de man-vrouwverhouding die bepaalt dat maximaal 2/3 van de commissieleden van hetzelfde geslacht mogen zijn, dient minstens de helft uit dove Vlaamse Gebarentaligen te bestaan. Het is ook verplicht minstens één vertegenwoordiger uit elk van volgende categorieën te benoemen:

- verenigingen van dove Vlaamse Gebarentaligen;
- ouders die Vlaamse Gebarentaal een plaats geven in de opvoeding van hun kind;
- personen met expertise op het vlak van onderwijs en opvoeding aan dove kinderen die gebruik maken van Vlaamse Gebarentaal;
- lesgevers Vlaamse Gebarentaal;
- personen met expertise op het vlak van tolken Vlaamse Gebarentaal-Nederlands en Nederlands-Vlaamse Gebarentaal;
- onderzoekers met expertise op het vlak van Vlaamse Gebarentaal;
- onderzoekers met expertise op het vlak van Deaf Studies;
- personen met expertise op het vlak van artistiek gebruik van gebarentaal, Dovencultuur of gebarentaalmedia.

De Adviescommissie VGT is als volgt samengesteld:

NAAM	Expertise
Geert Dirickx (voorzitter)	Doof, ICT-coördinator en administratieve medewerker in het onderwijs. Bestuurslid bij verschillende verenigingen zoals Piramime vzw, , en Lamp-aan vzw Neemt actief deel aan diverse projecten zoals het ontwikkelen van e-books in VGT .
Dr. Lies Franssens (ondervoorzitter)	Doof, doctor in de bio-ingenieurswetenschappen, werkzaam op UA bij departement Onderzoek & Innovatie. Was in het verleden vaak actief bij verschillende organisaties o.a. dovenverenigingen.
Dr. Maartje De Meulder	Doof, postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Namen, vakgroep Meertaligheid.
Filip Verstraete	Doof, directeur van Doof Vlaanderen, expertise rond toegankelijkheid, tolken, Dovencultuur en dovenonderwijs en voorzitter Toerisme voor Doven.
Kathleen Vercruyse	Doof, BA in Deaf-studies & sociologie (Gallaudet Universiteit, Washington DC), journaaltolk VGT voor Karrewiet, Ketnet bij VRT, superexpert VGT bij SELOR, bestuurslid van DOV - Dove Ouders Vlaanderen, kinderclub de Dolfijntjes Brugge, Nowedo Brugge en Gebarencommissie VGT Brugge.

² Decreet VGT, artikel 3

Andre Lathouwers	Doof, jarenlang voorzitter of bestuurder geweest van diverse dovenorganisaties zoals Fevlado, KSKD Brugge, European Union of the Deaf (EUD), Vlaamse Dovensportbond, Belgische Dovenfederatie, Vlaamse liga Gehandicaptensport, GRIP (Gelijke rechten iedere persoon met een handicap), Gehandicaptensadviesraad Blankenberge, Welzijns Advies doven.. In 2020 voorzitter van Nowedo vzw en van het Vlaams Gebarentaalcentrum., AV-lid van Doof Vlaanderen, Jurylid Fonds Beeckman (Koning Boudewijnstichting), voorzitter legal commission Belgische Dovensport en Awards jury. Expertise rond beleidsvoering, management, financieel beleid. Sociale dienstverlening aan doven.
Liesbeth Matthijs	Horend, thema vroegtijdig VGT-aanbod voor horende ouders van dove kinderen.
Andy Van Hoorebeke	Doof, ICT-expert en Smartcities bij VVSG. AV-lid van Doof Vlaanderen en Doof Vlaanderen Vorming. AV-lid van VGTC.
Serge Vlerick	Doof, medewerker bij het uitwerken van de leerlijnen VGT, docent VGT in de tolkenopleiding van de VSPW te Gent en te Mechelen, acteur en TV-tolk bij Karrewiet.
Hugo Platteau	Doof, drukker, bestuurslid van VGTC, DovenActieGent en secretaris van Doof Verleden.
Thomas De Coninck	Expertise op het vlak van doofblinden en jeugd. Sterk nationaal en internationaal netwerk. Sterk verenigingsleven. Vrijwilligerswerk: Lesgever VGT, Voorzitter Doofblind Vlaanderen, Ondervoorzitter Nowedo RvB en AV, Coördinator Nowedo Fundraising, Coördinator Nowedo Jeugdwerk, Secretaris Blauwe Valken, Secretaris DovenActie Aalter, AV-lid Doof Vlaanderen, AV-lid Doof&Jong Vlaanderen.
Taissa Cruciani	Doof, student BA leerkracht Lager Onderwijs, werkzaam op KOCA dovenschool als Dove Medewerker Dovencultuur (MFC) en leerkracht BuSO, lesgeefster VGT aan ouders van dove baby's en kinderen en medewerkers. Adviesgever voor instellingen m.b.t. opname dove cliënten. Actief lid binnen de dovengemeenschap en jarenlang actief bestuurslid binnen verschillende organisaties. Op dit moment lid van de RvB en de AV van VGTC en actieve deelnemer aan verschillende projecten op vrijwillige basis. Expertise rond de domeinen onderwijs en welzijn, gelijke kansen en toegankelijkheid.

Het secretariaat van de algemene vergadering van de adviescommissie wordt deels waargenomen door het Team Sociaal-cultureel Werk en Jeugdwerk van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (o.a. projectsubsidies) en sinds september 2019 ook deels door een medewerker van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Sport, Jeugd en Media. Het secretariaat staat in voor de administratieve, logistieke en inhoudelijke ondersteuning van de Adviescommissie VGT.

7.Lijst van bijlagen

[Projectoproep 2020](#)



www.adviesvgt.be